REZOLUȚIA (UE) 2021/1678 A PARLAMENTULUI EUROPEAN

din 29 aprilie 2021

conținând observațiile care fac parte integrantă din decizia privind descărcarea de gestiune pentru execuția bugetului întreprinderii comune Shift2Rail aferent exercițiului financiar 2019

PARLAMENTUL EUROPEAN,

— având în vedere Decizia sa privind descărcarea de gestiune pentru execuția bugetului întreprinderii comune Shift2Rail aferent exercițiului financiar 2019,

— având în vedere articolul 100 și anexa V la Regulamentul său de procedură,

— având în vedere avizul Comisiei pentru transport și turism,

— având în vedere raportul Comisiei pentru control bugetar (A9-0111/2021),

A. întrucât întreprinderea comună Shift2Rail („Întreprinderea comună") a fost înființată în iunie 2014 pentru o perioadă de 10 ani prin Regulamentul (UE) nr. 642/2014;

B. întrucât membrii fondatori sunt Uniunea Europeană, reprezentată de Comisie, și o serie de parteneri din sectorul feroviar (părți interesate principale, inclusiv producători de echipamente feroviare, companii feroviare, administratori de infrastructură și centre de cercetare), existând posibilitatea ca și alte entități să participe la Întreprinderea comună în calitate de membri asociați; întrucât contribuțiile altor membri decât Uniunea nu ar trebui să se limiteze doar la acoperirea costurilor administrative și a cofinanțării necesare pentru desfășurarea de acțiuni de cercetare și inovare, ci ar trebui să se refere și la alte activități;

C. întrucât principalele obiective ale Întreprinderii comune sunt de a contribui la realizarea spațiului feroviar unic european și de a spori atractivitatea, competitivitatea, sustenabilitatea și integrarea sistemului feroviar european, facilitând, printre altele, trecerea de la transportul rutier și aerian la transportul feroviar;

D. întrucât Întreprinderea comună a început să funcționeze autonom în mai 2016,

Generalități

1. observă că, potrivit raportului Curții de Conturi privind conturile anuale ale Întreprinderii comune pentru exercițiul financiar 2019 („raportul Curții"), aceste conturi prezintă în mod fidel, sub toate aspectele semnificative, situația sa financiară la 31 decembrie 2019, precum și rezultatele operațiunilor sale, fluxurile sale de numerar și variațiile activelor sale nete pentru exercițiul încheiat la acea dată, în conformitate cu regulamentul său financiar și cu normele contabile adoptate de contabilul Comisiei; constată că, potrivit raportului Curții, operațiunile subiacente conturilor sunt conforme cu legile și reglementările în vigoare sub toate aspectele semnificative;

2. ia act de faptul că, pentru perioada stabilită în regulament, contribuția maximă a Uniunii la activitățile Întreprinderii comune este de 450 000 000 EUR (inclusiv contribuțiile AELS), sumă care urmează să fie plătită din programul Orizont 2020; constată că toți membrii Întreprinderii comune în afară de UE (grupare industrială) au obligația de a contribui cu resurse în valoare de cel puțin 470 000 000 EUR, constând în contribuții în natură și în numerar de cel puțin 350 000 000 EUR la activitățile operaționale și la costurile administrative ale Întreprinderii comune și în contribuții în natură în valoare de cel puțin 120 000 000 EUR la activitățile suplimentare ale Întreprinderii comune;

3. reține că există proceduri diferite între întreprinderile comune care primesc finanțare din partea membrilor privați ai întreprinderilor comune; solicită o armonizare a calculului contribuțiilor în natură pentru toate întreprinderile comune; procedura comună ar trebui să prevadă metode transparente și eficace de evaluare, din care să rezulte valoarea reală a contribuției; invită Curtea să asigure un control al auditurilor realizate de auditorii externi independenți; pledează pentru un cadru juridic adecvat care să garanteze că se obține contribuția financiară necesară până la încheierea programului; observă că acest cadru juridic ar putea cuprinde cerințe prin care contribuția privată să fie plătită înainte de sau odată cu contribuția corespunzătoare din partea Uniunii;

4. constată că, în total, peste 400 de entități publice și private reprezentând sectorul feroviar participă la activitățile de cercetare și inovare ale Shift2Rail;

5. subliniază contribuția Întreprinderii comune la realizarea obiectivelor Pactului verde european; salută, în acest sens, eforturile de cercetare și inovare ale întreprinderii comune Shift2Rail, prin care se urmărește realizarea unui sistem feroviar mai sustenabil, mai digitalizat, mai competitiv, mai fiabil și mai atractiv pentru Europa;

6. sprijină propunerea de instituire a parteneriatului european privind cercetarea și inovarea în sectorul feroviar, pentru a valorifica succesul Întreprinderii comune; subliniază necesitatea de a explora posibilitățile de a obține finanțare pentru programe și proiecte în programe ale Uniunii, cum este Mecanismul pentru interconectarea Europei, planul Europa digitală, Fondul european de dezvoltare regională și Fondul de coeziune, precum și de a dezvolta sinergii între noul parteneriat și mecanismele de finanțare existente;

7. consideră că succesorul Shift2Rail ar trebui să includă în programul de cercetare colaborarea cu alte moduri de transport pentru a deschide calea către un transport integrat și fără sincope; evidențiază că automatizarea și digitalizarea sectorului feroviar ar trebui să fie una dintre prioritățile succesorului Shift2Rail;

8. invită Comisia să se asigure că viitorul program de activitate al Întreprinderii comune va respecta cerințele și țintele prevăzute în legislația Uniunii pentru atenuarea schimbărilor climatice și digitalizare și că va urma strategiile din domeniu elaborate atât de Comisie, cât și de sectorul industrial;

Gestiunea bugetară și financiară

9. ia act de faptul că bugetul definitiv disponibil în 2019, inclusiv creditele reportate din anii anteriori, veniturile alocate și realocările pentru exercițiul următor, a cuprins credite de angajament în valoare de 83 071 000 EUR și credite de plată în valoare de 81 563 000 EUR; constată că pentru creditele de angajament disponibile rata de utilizare a fost în 2019 de 97 %, iar pentru creditele de plată disponibile, de 86 %;

10. constată că bugetul activ anual Orizont 2020 al Întreprinderii comune pentru exercițiul 2019 a fost de 80 197 000 EUR în credite de angajament și de 78 569 000 EUR în credite de plată; constată, potrivit raportului Curții, și că la sfârșitul exercițiului 2019 Întreprinderea comună a executat 100 % din creditele de angajament și 88 % din creditele de plată disponibile pentru proiectele din cadrul programului Orizont 2020 și că plățile de prefinanțare pentru proiectele din cadrul programului Orizont 2020 selectate în cadrul cererii de propuneri din 2019 reprezentau 65 % din valoarea plăților operaționale efectuate în cursul exercițiului;

11. ia act de faptul că, pentru Orizont 2020, la sfârșitul lui 2019, membrii din sectorul industrial au adus contribuții validate în valoare totală de 76 827 000 EUR, dintre care 68 645 000 EUR în natură și, în plus, o contribuție totală în natură la activitățile suplimentare în valoare de 182 506 000 EUR, comparativ cu contribuția totală în numerar din partea Uniunii în valoare de 221 743 000 EUR;

12. constată că, în 2019, Întreprinderea comună a acordat și a semnat 17 acorduri de grant (din cele 48 de propuneri primite), aprobate în urma cererii de propuneri din 2019 și că pentru una dintre teme nu a fost acordat niciun grant; în plus, constată că, în total, granturile acordate și semnate vor finanța activități de cercetare și inovare în valoare de 74 760 000 EUR (dintr-un necesar de 148 551 000 EUR), și că, în acest sens, ceilalți membri (membrii fondatori, alții decât Uniunea și membrii asociați) au convenit să își limiteze cererile de finanțare la 44,44 % din costul total al proiectului (și anume, o valoare netă de 41,44 % pentru un alt membru după achitarea obligațiilor sale); ia act de faptul că la cererea de propuneri din 2019 au participat 90 de întreprinderi mici și mijlocii (IMM-uri) (20 %) și că s-a acordat finanțare pentru 40 de IMM-uri (44,4 %) și, în plus, IMM-urile reprezintă 30 % din entitățile selectate în proiecte de cereri de propuneri deschise; ia act de faptul că două granturi aferente cererii de propuneri din 2018 au fost semnate în primul trimestru al anului 2019;

13. ia act de faptul că, la sfârșitul anului 2019, erau în curs 72 de proiecte (32 de cereri de propuneri pentru membri și 40 de cereri de propuneri deschise): 56 de proiecte au fost distribuite la cele 6 programe de inovare, 10 proiecte la activitățile transversale și 6 proiecte la Programul de inovare X;

Performanța

14. ia act de faptul că Întreprinderea comună utilizează indicatorii-cheie de performanță specifici programului Orizont 2020 pentru monitorizarea performanței și a aspectelor transversale, precum și indicatori-cheie de performanță proprii specifici, cum ar fi cei referitori la eficiența sistemului de transport feroviar; ia act de faptul că, în 2019, Întreprinderea comună a continuat să lucreze la următoarea versiune a modelului de indicatori-cheie de performanță (prezentat în 2018 ca „versiunea 1”) și că versiunea online 2.0 a modelului de indicatori-cheie de performanță a fost prezentată în reuniunea din noiembrie 2019 a consiliului de conducere;

15. solicită ca întreprinderea comună să-și revadă strategia de comunicare, pentru a garanta că părțile interesate vizate sunt la curent cu misiunea, activitățile și realizările acesteia;

16. invită Comisia și Curtea să elaboreze o metodă detaliată de urmărire a performanței, cu scopul de a determina valoarea adăugată a întreprinderii comune și de a include impactul social și asupra ocupării forței de muncă, precum și impactul asupra pieței; rezultatele evaluării ar trebui folosite fie în viitor, fie pentru redistribuirea finanțării din partea Uniunii;

17. ia act de faptul că, până la sfârșitul anului 2019, peste 50 % din programul Întreprinderii comune privind activitățile de cercetare și inovare a fost realizat aliniat la nivelul de maturitate tehnologică 6/7 în ceea ce privește demonstrațiile operaționale (planificate să se încheie în 2022) și că, în general, toate proiectele au realizat activitățile planificate, doar 8 demonstratori tehnologici/domenii de lucru realizând mai puțin de 80 % din activitățile planificate în cursul anului (din care un demonstrator tehnologic sub 50 %) și, în plus, Întreprinderea comună a inițiat activitățile de cercetare și inovare pentru procedura de cerere de oferte 2019;

18. ia act de faptul că activitățile curente ale Întreprinderii comune înregistrează progrese în vederea demonstrației sale în 2022, că acestea reprezintă elementele constitutive ale unei transformări feroviare cu caracter mai sistemic, orientată strategic spre agenda Comisiei privind digitalizarea și spre Pactul verde, și că, în septembrie 2019, Comisia a participat ca observator la primul atelier de reflecție privind parteneriatul de viitor și obiectivele sectorului feroviar; în plus, ia act de faptul că Întreprinderea comună a contribuit la evaluarea impactului Shift2Rail coordonată de Direcția Generală Cercetare și Inovare și la „Analiza însoțitoare pentru definirea viitorului parteneriat pentru cercetare și inovare în domeniul feroviar în contextul următorului cadru financiar multianual”, coordonată de Direcția Generală Mobilitate și Transporturi, și a sprijinit elaborarea unui document la nivel înalt privind succesorul Shift2Rail; ia act de faptul că, în octombrie 2019, Întreprinderea comună a prezentat Catalogul de soluții, evidențiind beneficiile soluțiilor Shift2Rail pentru utilizatorii finali, operatori, administratorii și/sau furnizorii de infrastructură, precum și termenele de livrare;

19. constată că, în cursul exercițiului 2019, Întreprinderea comună a înregistrat progrese în ceea ce privește atingerea obiectivelor, implementând programul Shift2Rail și asigurând o bună gestiune financiară eficace și eficientă; ia act de faptul că se estimează că costul total al proiectului pentru activitățile desfășurate în 2019 este de 117,5 milioane EUR (din care 98,9 milioane EUR au provenit de la ceilalți membri);

20. constată că, potrivit raportului Curții, la sfârșitul exercițiului 2019, rata de execuție a programului Orizont 2020 era de 78 % în ceea ce privește procedurile de cereri de propuneri pentru activitățile atribuite Întreprinderii comune;

21. chestiunea drepturilor de proprietate intelectuală trebuie abordată în toate contractele care ar putea produce un rezultat urmărit sau rezultatul performanței; scopul îl constituie protejarea drepturilor creatorilor individuali, dar totodată se obțin detalii despre modul în care dreptul va fi utilizat în viitor; cum activitatea este finanțată și din fonduri publice, rezultatele ar trebui să fie transparente, accesibile publicului și să facă obiectul unor cerințe speciale, ca de exemplu interoperabilitatea, dacă este necesar; invită Comisia să elaboreze un cadru juridic pentru drepturile de proprietate intelectuală și punerea lor în aplicare pe piață, care să includă cerințe speciale și distribuirea profitului;

Personalul și politica de achiziții

22. constată că, la 31 decembrie 2019, erau ocupate 24 de posturi, dintre care 3 posturi de experți naționali detașați, 5 de agenți temporari și 16 de agenți contractuali conform schemei de personal și, în plus, pentru a asigura continuitatea activității, Întreprinderea comună a beneficiat de o recrutare aprobată în mod excepțional pentru un agent contractual timp de un an, care a înlocuit un agent temporar absent pe termen lung, măsură prevăzută în Statutul funcționarilor; ia act de rata ridicată de rotație a personalului Întreprinderii comune și constată că acest lucru se datorează faptului că, spre deosebire de aproape toate celelalte instituții, agenții și întreprinderi comune ale Uniunii, Întreprinderea comună dispune de o schemă de personal compusă din 25 % agenți temporari și 75 % agenți contractuali;

23. ia act de faptul că, în raportul anual de activitate pe 2019 al Întreprinderii comune, indicatorii-cheie de performanță referitori la echilibrul de gen pentru anul respectiv arată un procent foarte scăzut de femei, de doar 16 %, în consiliul de conducere, cu toate că ele constituiau 33 % din reprezentanții Întreprinderii comune și 33 % din comitetul științific;

24. ia act de faptul că, în 2019, Întreprinderea comună a organizat cereri de oferte pentru operatorii feroviari și pentru servicii de sprijin pentru Întreprinderea comună, în conformitate cu principiile Regulamentului financiar și cu orientările furnizate de Comisie, și că, la sfârșitul exercițiului 2019, două oferte urmau să fie finalizate;

Auditul intern

25. constată că, în 2019, serviciul de audit intern a efectuat un audit privind procesul de acordare a granturilor, de la identificarea temelor cererii până la semnarea acordului de grant, și că, în urma raportului final de audit din octombrie 2019, serviciul de audit intern a recunoscut eforturile în curs depuse de Întreprinderea comună pentru a monitoriza cu strictețe durata fazei de pregătire a granturilor pentru a se asigura că este respectat obiectivul programului Orizont 2020 privind termenul de acordare a granturilor; ia act de faptul că Întreprinderea comună a început să pună în aplicare activități de remediere, astfel cum sunt definite în planul de acțiune pentru cele patru recomandări importante adresate conducerii;

26. ia act de faptul că, până la sfârșitul lui 2019, Întreprinderea comună a raportat că au fost puse în aplicare toate recomandările, rezultate în urma examinării limitate a punerii în aplicare a standardelor de control intern din 2018;

Controlul intern

27. constată din raportul Curții că Întreprinderea comună a adoptat proceduri sigure de control ex ante bazate pe examinări ale documentelor financiare și operaționale și că este obligată să pună în aplicare noul cadru de control intern al Comisiei bazat pe 17 principii de control intern; constată totodată din raportul Curții că, la sfârșitul lui 2019, Întreprinderea comună finalizase deja o analiză a lacunelor, pe baza sistemului de control intern existent, și elaborase indicatori pentru evaluarea eficacității principiilor noului cadru de control intern și a caracteristicilor aferente;

28. constată că, în aprilie 2019, Întreprinderea comună și-a evaluat activitățile de cercetare și inovare prin intermediul unui al treilea exercițiu de grilă de control care a luat în considerare rezultatele și rapoartele prezentate în contextul revizuirii anuale a proiectelor 2015-2016 și 2017 coordonate de ceilalți membri, asigurându-se în același timp că recomandările formulate în cursul evaluării anterioare a grilei de control fuseseră aplicate în mod corespunzător; constată și că anumite rezultate prezentate nu au fost de calitate corespunzătoare, că Întreprinderea comună a solicitat mai multe retransmiteri ale rezultatelor și a suspendat rapoartele tehnice și financiare și că procesul este încă deosebit de solicitant, mai ales că nu se poate realiza nicio planificare prealabilă; ia act de faptul că, în 2019, Întreprinderea comună a testat, în unele proiecte, un nou proces de revizuire continuă a rezultatelor, combinat cu o grilă de control la momentul revizuirii anuale, care a fost considerată un succes; invită Întreprinderea comună să informeze cu privire la toate evoluțiile în acest sens;

29. ia act de faptul că Întreprinderea comună a continuat să pună în aplicare Strategia antifraudă Shift2Rail 2017-2020, care completează strategia Orizont 2020; constată și că sunt utilizați cinci indicatori pentru a raporta rezultatele activităților de prevenire și detectare a fraudelor și că planul de acțiune pentru punerea în aplicare, care acoperă diferitele etape ale ciclului antifraudă (prevenire, detectare, investigare și măsuri corective) a fost revizuit în 2019;

30. remarcă, din raportul Curții, că în ceea ce privește plățile aferente programului Orizont 2020, Serviciul comun de audit al Comisiei este responsabil de auditurile ex post și că, pe baza rezultatelor auditurilor ex post disponibile la sfârșitul exercițiului 2019, Întreprinderea comună a raportat o rată de eroare reprezentativă de 1,54 % și o rată de eroare reziduală de 0,91 % pentru proiectele din cadrul programului Orizont 2020 (plăți validate și închise și plăți finale); constată, pe baza propunerii Comisiei de regulament privind programul Orizont 2020, că un risc anual de eroare cuprins între 2 și 5 % este un obiectiv realist, ținând seama de costurile controalelor, de măsurile de simplificare propuse pentru a reduce complexitatea normelor și de riscul inerent aferent rambursării costurilor proiectului de cercetare, și că obiectivul final pentru nivelul rezidual de eroare la închiderea programelor, după luarea în considerare a impactului financiar al tuturor auditurilor și al măsurilor de corectare și de recuperare, este atingerea unui nivel cât mai apropiat de 2 %;

31. observă că, în cadrul controalelor operaționale privind plățile, Curtea a auditat un eșantion aleatoriu de plăți efectuate în 2019 în cadrul programului Orizont 2020, la nivelul beneficiarilor finali, pentru a confirma ratele de eroare ale auditului ex post, și că auditurile detaliate au evidențiat erori cuantificabile minore legate de costurile cu personalul declarate, principalele surse de erori fiind orele de lucru declarate în zile nelucrătoare, precum și utilizarea ratelor unitare, inclusiv a elementelor estimate care s-au abătut în mod semnificativ de la ratele unitare reale;

32. remarcă faptul că CV-urile și declarațiile de interese ale membrilor consiliului de conducere nu sunt publicate; invită Întreprinderea comună să publice CV-urile și declarațiile de interese ale membrilor consiliului de conducere în lumina cadrului de transparență și să garanteze un acces ușor la acestea.